

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 836/2016-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpených advokátom JUDr. Eduardom Šmelkom, Húščavova 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Cob 299/2015 z 26. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou

namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Cob 299/2015 z 26. mája 2016.

2. Sťažovatelia vyslovili nesúhlas s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Cob 299/2015 z 26. mája 2016, ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. Cb 145/1993-513 z 19. marca 2015, ktorým bolo konanie zastavené a navrhovateľ bol zaviazaný nahradiť odporcom trovy konania. Namietali nesprávne právne posúdenie spôsobilosti pôvodne označeného navrhovateľa a odporcu byť účastníkmi konania, ako aj následnú zmenu účastníkov v zmysle § 92 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“). Trvali na zastavení konania pre nesplnenie podmienok konania, čo podporili citáciou rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 328/2009, 4 Cdo 260/2009, 3 Cdo 92/2004. Opravu označenia pôvodných sporových strán skorším postupom okresného súdu považovali za procesne neprípustnú. Namietali tiež arbitrárnosť uznesenia, ktorú videli v absencii zdôvodnenia, prečo procesne nespôsobilé strany súdneho sporu zmenil krajský súd na procesne spôsobilé strany, čo považovali za zmätočné a ústavne nekonformné. Porušenie svojho ústavného práva na spravodlivé súdne konanie videli sťažovatelia vo vrátení veci na ďalšie konanie napriek tomu, že účastníkmi konania sú procesne nespôsobilé strany, pričom konanie malo byť zastavené pre neodstrániteľný nedostatok podmienok konania.

3. Sťažovatelia žiadali priznať aj primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 € z dôvodu, že neposkytnutím právnej ochrany a porušením práva na spravodlivé súdne konanie im vznikla a aj naďalej vzniká materiálna ujma. Táto materiálna ujma podľa ich vyjadrenia spočíva v nerozhodnutí vo veci samej už 23 rokov a počas tejto doby im vznikajú náklady na trovy právneho zastúpenia, ako aj vlastné trovy konania.

4. Sťažovatelia navrhli prijať sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodnúť:

„1. Základné ľudské právo na súdnu ochranu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]

██████████ zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základné ľudské právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo uznesením sp. zn. 4 Cob/299/2015-579 Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.05.2016 porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie sp.zn. 4 Cob/299/2015-579 Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.05.2016 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. ██████████ a ██████████ sa priznáva spoločne a nerozdielne finančné zadosťučinenie sumou 5 000 EUR, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť ██████████ a ██████████ do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. ██████████ a ██████████ priznáva Ústavný súd Slovenskej republiky trovy konania (právneho zastúpenia) sumou 353,50 EUR, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. Eduarda Šmelka vedený v ██████████, ██████████, ██████████ do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona

o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa sťažovateľov krajský súd rozhodol v rozpore so zákonom, ak uznesenie okresného súdu o zastavení konania zrušil v zmysle § 221 ods.1 písm. f) OSP, pričom jeho rozhodnutie nesie aj znaky arbitrárnosti.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný

výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

11. V súvislosti s námietkami sťažovateľov ústavný súd zdôrazňuje, že prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. V relevantnej časti namietaného rozhodnutia sa uvádza:

«Pokiaľ však ide o označenie odporcu, treba podotknúť, že súd prvého stupňa na jednej strane argumentuje tým, že prílišný formalizmus je v rozpore s účelom práva, a tak vo vzťahu k označeniu odporcu pripustil výklad, ktorým zhojil nedostatok právnej subjektivity pôvodne označeného odporcu (konzorcia), na druhú stranu pokiaľ ide o označenie navrhovateľa, bez ďalšieho uzavrel, že takto označený účastník konania právnu subjektivitu nemá a ide o neodstrániteľný nedostatok konania.

Podľa názoru odvolacieho súdu takýto postup popiera jeden zo základných princípov právneho štátu, princíp právnej istoty, keď dve obdobné otázky ten istý súd posudzuje odlišne...

Odvolačí súd považuje za potrebné zdôrazniť, že nie je v súlade s právom na spravodlivý proces, ak po vyše dvadsiatich rokoch dôjde k zastaveniu konania pre nedostatok podmienky konania, na ktorú mal súd prihliadať už na jeho začiatku. V konám bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a uskutočnilo sa niekoľko pojednávaní, pričom až po neprimerane dlhej dobe konajúci súd uzavrel, že navrhovateľ nemá spôsobilosť byť

účastníkom konania. Takýto postup súdu narúša princíp právnej istoty, keď po dobu niekoľkých rokov súd koná s účastníkmi ako so subjektmi spôsobilými byť účastníkom konania a z jeho procesných úkonov a ďalšieho postupu v konaní nie je naznačená pochybnosť súdu o tejto otázke...

Ako odvolací súd pripustil, v tomto smere ide o obdobnú situáciu ako pri označení -odporcu, treba však podotknúť, že v prípade navrhovateľa sú tu aj ďalšie okolnosti, ktoré sú podľa názoru odvolacieho súdu zásadné. V návrhu na začatie konania je ako navrhovateľ označený: [REDACTED], pričom na podaní sa nachádza aj označenie ďalšieho subjektu „ [REDACTED], [REDACTED] “ (na spodnej časti prvej strany podania), ako aj jeho podpis. Z plnomocenstva priloženého k návrhu na začatie konania vyplýva, že [REDACTED], bytom [REDACTED] [REDACTED] splnomocnil komerčnú právničku na zastupovanie podniku [REDACTED] [REDACTED]. [REDACTED] mal tak splnomocniť zástupkyňu na zastupovanie iného subjektu (odlišného od splnomocniteľa), čo podľa názoru odvolacieho súdu vyvoláva neistotu, nakoľko nie je zrejmé, v akom vzťahu sú tieto osoby, napr. či pán [REDACTED] nevystupoval v pozícii štatutárneho orgánu právnickej osoby. Vzhľadom tiež na neurčité označenie [REDACTED], kde ďalej nie je uvedené o aký druh subjektu ide z hľadiska práva (či malo ísť o označenie obchodnej spoločnosti, prípadne o obchodné meno fyzickej osoby podnikateľa), podľa názoru odvolacieho súdu takto označený subjekt v návrhu na začatie konania v spojení s priloženým plnomocenstvom neumožňoval súdu prijať jednoznačný záver o nedostatku právnej subjektivity, pretože takéto označenie je nezrozumiteľné a vyvoláva pochybnosti o tom, kto v skutočnosti mal ako účastník konania na strane navrhovateľa vystupovať...

Nie bez významu je tiež skutočnosť, že podaním zo dňa 27.04.2003 (č. l. 118) právna zástupkyňa upresnila označenie navrhovateľa ako [REDACTED] [REDACTED], a to na základe výzvy súdu zo dňa 09.04.2003 (č. l. 113), v ktorom konajúci súd žiadal o doloženie upresnenia označenia navrhovateľa (t. j. či sa jedná o s.r.o., a.s. a pod.). V ďalšom konaní súd prvého stupňa bez ďalšieho uvádzal ako účastníka konania [REDACTED] - [REDACTED]. Aj táto skutočnosť naznačuje, že rozhodnutie súdu o zastavení konania je prekvapivým rozhodnutím, keďže z pohľadu účastníka konania vzhľadom na uvedený postup konajúceho súdu, nemohla existovať pochybnosť o existencii prekážky konania na jeho

strane. Navyše uvedená výzva súdu len potvrdzuje skutočnosť, že označenie navrhovateľa v čase začatia konania nebolo úplné a presné, a že samotný súd prvého stupňa uvedené nedostatky považoval za vadu podania a nie neodstrániteľnú prekážku konania.»

13. Ústavný súd preskúmavajúc uznesenie krajského súdu v medziach svojej právomoci z hľadísk, ktoré pripúšťa ústavný prieskum súdnych rozhodnutí, dospel na základe sťažnosti podľa čl. 127 ústavy k záveru, že sťažovateľmi namietaný nesúlad vysloveného právneho názoru krajského súdu s ústavou je predčasný. Uznesenie okresného súdu bolo totiž zrušené uznesením krajského súdu s vysloveným názorom, že dosiaľ nie je navrhovateľ v návrhu označený určito a zrozumiteľne, preto ho mal konajúci súd vyzvať na odstránenie nedostatkov podania. Znamená to, že až realizáciou naznačeného procesného postupu okresného súdu a následného úkonu doteraz označeného navrhovateľa bude možné dospieť k záveru, či navrhovateľ je subjektom spĺňajúcim požiadavku samostatnej právnej subjektivity, teda aj spôsobilosti byť účastníkom konania. Právny názor krajského súdu nie je nateraz základom žiadneho konečného rozhodnutia a súlad vykonania prípadnej opravy navrhovateľa (žalobcu) so zákonom bude tak predmetom ďalšieho konania. Za takejto situácie k posudzovaniu ústavne súladného výkladu právnej (procesnej) subjektivity sporových strán nie je daná právomoc ústavnému súdu, v dôsledku čoho bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov zamietnuť v tejto časti pre nedostatok právomoci.

14. Vo vzťahu k namietanej arbitrárnosti rozhodnutia krajského súdu poukazuje ústavný súd na už uvedenú citáciu, ktorá nevykazuje znaky neodôvodneného rozhodnutia. Krajský súd venoval dostatočne veľkú pozornosť otázke samostatnej právnej subjektivity oboch procesných strán aj z pohľadu prístupu k riešeniu tejto otázky okresným súdom a ústavne akceptovateľným spôsobom sa vysporiadal so všetkými odvolacími námietkami sťažovateľov. Jeho odôvodnenie je podrobné a vyčerpávajúce, teda nenesie znaky arbitrárnosti. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou inštanciou všeobecného súdnictva oprávnenou zasahovať do priebehu súdneho konania, pokiaľ je tento svojimi účinkami zlučiteľný s obsahom základného práva na súdnu ochranu,

resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Z ústavnoprávneho hľadiska teda niet žiadneho dôvodu na spochybňovanie záverov napadnutého uznesenia krajského súdu, preto ústavný súd sťažnosť v časti namietanej arbitrárnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj pre jej neopodstatnenosť.

15. Vzhľadom na uvedené rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v danej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016